

O cestě k zápisu kroměřížských památek do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO

Petr Pálka

Založení Klubu UNESCO Kroměříž v Muzeu Kroměřížska 9. září 1991 je spojeno s aktivitami, které měly vést k zapsání města Kroměříže na Seznam památek UNESCO. V těchto aktivitách bylo po vzniku klubu pokračováno a nakonec i vedly k zápisu kroměřížských historických zahrad a Arcibiskupského zámku na uvedený Seznam v prosinci 1998.

Je vcelku známá věc, že u založení Klubu UNESCO stáli poradce česko-německo-italské společnosti BVK, s.r.o. Antonín Puchar a šéfredaktor česko-slovenské verze UNESCO Kurýru, měsíčníku OSN pro výchovu, vědu a kulturu, PhDr. Milan Syruček. Po konzultacích s osobnostmi kroměřížského kulturního života poslal ředitel firmy BVK Zdeněk Meluzín 3.6.1991 starostovi Kroměříže ing. Petru Kvapilíkovi pro budoucnost významný dopis ve věci: Informace o vztahu komise UNESCO k městu Kroměříži. Píše se v něm, že podle sdělení dr. Syručka, bude předsednictvo České komise UNESCO projednávat na jednání 25.6. 1991 uplatnění Konvence UNESCO o světovém kulturním dědictví v naší republice, a že státy, které konvenci přijmou, mají možnost dosáhnout zápisu svých historických objektů na seznam Světového kulturního a přírodního dědictví:

„Dosažení tohoto zápisu vytváří předpoklady o možnosti vstřícného zájmu UNESCO o tyto památky včetně finanční podpory na jejich údržbu.

Dr. Syruček doporučuje následující postup městského zastupitelstva v Kroměříži:

a) Iniciativně a urychleně po vzoru města Krumlova vypracovat rozsáhlou dokumentaci, která bude zdůvodňovat žádost města Kroměříže o dosažení zápisu do ‚Světové listiny objektů‘ pro začlenění historického jádra města případně dalších vybraných lokalit a specifických objektů...“ Pro upřesnění dodejme, že Česká a Slovenská federativní republika se připojila k Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví 15.11. 1990, závaznou se pro ni Úmluva stala 15.2. 1991.

Vedení města tehdy Syručkovo a Meluzínovo doporučení vzalo vážně a místostarostka Mgr. Jitka Dvořáková napnula se svými kolegy a podřízenými síly, aby materiály dokumentující uměleckohistorický význam a hodnotu kroměřížské městské památkové rezervace ještě v červnu zpracovala.

Ovšem v Praze na Ministerstvu kultury ČR, kam materiály dovezla, aby mohly být 25.6. projednány, jí řekli, že návrhy pro jednání vlády již byly zkompleťovány, že zápis na Seznam UNESCO je složitý proces a městu přímo žádné peníze nepřinese. Vše přednesla svým kolegům na zasedání kroměřížské městské rady 27.6. 1991. I tak oznámil starosta Kvapilík na ustavující schůzi Klubu UNESCO dne 9.9. 1991, že *„Do Seznamu kulturních památek UNESCO zamýšlí město navrhnout historické objekty a s odborníky chce pracovat na jejich využití, ochraně a obnově.“* A v programovém modelu Regionálního klubu UNESCO města Kroměříže z 26.9. 1991 se píše, že základní motivací klubu je zapsání Kroměříže na listinu Světových památek. To však byl běh na dlouhou trať, po studené sprše, kterou si zažila v Praze místostarostka J. Dvořáková není divu, že myšlenka zápisu kroměřížských památek na Seznam UNESCO žila dalších pár let ve stínu každoročních úspěšných konferencí k Desetiletí výchovy k lidským právům.

Představitelé města a výbor Klubu UNESCO pod předsednictvím ředitele zámku Mgr. Antonína Lukáše přehodnotili během roku 1994 z podnětu ředitele Památkového ústavu v Brně ing. Zdeňka Nováka záměr na zapsání historického jádra Kroměříže na Seznam UNESCO. Z Novák uvedl: *„Nesměle jsem nadnesl obavu, že v konkurenci s už zapsanými*

statky, jako jsou města Český Krumlov a Telč, nepřinese Kroměříž novou kvalitu a nominace nedopadne úspěšně. Co však je výjimečné, jsou právě zahrady.“ A rada města Kroměříže přijala 31.10. 1994 usnesení, v němž: „*Žádá o zapsání Města Kroměříže-Květné zahrady v Kroměříži, do evidence významných kulturních památek v rámci Listiny světového kulturního dědictví UNESCO.“*

Přidal se i zřizovatel Arcibiskupského zámku a zahrad Okresní úřad v Kroměříži vedený Mgr. Miroslavem Pilátem. Veškerá energie měla být upřena k zapsání zahrad a hlavně té Květné. V roce 1995 přišla o status národní kulturní památky některá místa spjatá s dělnickým hutím a naopak Národní kulturní památkou ČR byl vyhlášen celý kroměřížský zámecký komplex (zámek a zahrady), záměry byly opět přehodnoceny, měl být zapsán komplex zahrad a Arcibiskupského zámku.

Návrh na jeho zapsání na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO byl zpracován v letech 1996-1997. Vypracováním návrhu byl pověřen Ministerstvem kultury ČR PhDr. Jaroslav Petřů, který zpracoval hlavní historickou a uměnovědnou stat', Doc. Otakar Kuča přispěl srovnávací studií místních zahrad a zámku s podobnými komplexy evropskými, další odborníci zhodnotili význam zámecké obrazárny, knihovny, hudebního archivu, numismatické sbírky a provedli dendrologický rozbor obou zahrad. Garantem a konečným koordinátorem celého projektu byl ing. arch. Aleš Vošahlík, CSc., který dokumentaci předal po odsouhlasení našimi národními orgány v pařížské centrále UNESCO koncem června 1997. Kroměřížské památky se dočkaly na podzim 1997 i inspekční návštěvy, z centrály UNESCO na ni přijel Nizozemec dr. Roberta de Jong. Mgr. Michal Beneš na ni zavzpomínal 1. prosince 2008 při slavnostním setkání k 10. výročí zápisu kroměřížských zahrad a zámku na Listinu UNESCO. Řekl, že de Jonga provázela při inspekční návštěvě po Kroměříži, prošli zámek a zahrady a když se vraceli Jánskou ulicí, uslyšeli z oken hudbu a zpěv i vešli tedy do budovy LŠU, viděli zpívající děti a de Jong prohlásil, že pokud se zde v dětech pěstuje cit k umění, že je o budoucnost kroměřížských zahrad a památek vůbec postaráno. Dne 2.12. pak dostal předseda Klubu UNESCO Mgr. Antonín Lukáš faxem zprávu oznamující rozhodnutí Výboru světového dědictví ohledně schválení zápisu „kroměřížského komplexu Květné a Podzámecké zahrady spolu s Arcibiskupským zámkem“ do tzv. Seznamu UNESCO, kjótský certifikát, který potvrzuje zapsání Zahrad a zámku v Kroměříži do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO podepsal generální ředitel Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) Federico Mayor Zaragoza v sobotu 5. prosince 1998.